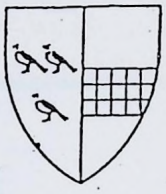
WUUSTWEZEL

PROVINCIE ANTWERPEN

ARRONDISSEMENT ANTWERPEN

GEMEENTE

WUUSTWEZEL

WESALIA II

"Non est mortale quod opto"

(Sekr. Peeter van Beeck, :-: :-: :-: :-: :-: :-: Schepenbrieven 1637)

HEEMKUNDIGE KRING WUUSTWEZEL

WESALIA II

HEEMKUNDIGE KRING WUUSTWEZEL

Ledentijdschrift
Jaargang 10 NR. 1

INHOUDSOPGAVE

Inhoudsopgave	01
Singhet ende wezet vro	02
Zwarte heide - deel drie	04
Oep zen Wezels! Kennen wij het nog?	15
Bijdrage tot de geschiedenis van Wuustwezel	
Van Staay K Jeugdster	19
Cuyvers J. Geschiedenis van Sterbos	20
Ons eigen hoekje	23
Giften	23
Aankopen	24
Erfgoeddag 2009	24
Vernieuwing lidmaatschap	25
Onze ledenadministratie	26

Geen mensenwerk is feilloos…,
Verbeteringen, aanvullingen, suggesties…
Zijn dan ook altijd welkom.

Iedere auteur is verantwoordelijk voor de inhoud van zijn/haar artikels.
Overname van een artikel is toegestaan als naam van de auteur en de naam van het blad worden vermeld.

SINGHET ENDE WEZET VRO

In het eerste nummer van "Goorgalm" het soldatenblad van Gooreind, betoogde de redactie reeds dat ze het heimatliedje van de hand van de onderpastoor, waarmee hij furore maakte op het teerfeest van de zangers, zouden afdrukken. Ze herhaalden die belofte in Goorgalm 2, en nu eindelijk is het zo ver. Het feit dat de steller de tweede plaats behaalde achter de "professional" Wal Arno, behoeft geen verdere commentaar. Wij voorspellen in ieder geval een pijlsnelle stijging op de hitparade van het " lichte lied" van Gooreind.

MIJN DORPJE

(Naar een vrij oude melodie van " Daarbij die molen….")

Ik ken een dorpje, lief en fijn
Aan 't einde van het goor.
Zo groot, zo fraai, dat groot en klein
Er vlug zijn hart verloor.
Het kerkje is een prachtjuweel
Men vond er nooit zo'n mooi
Daarom is 't in zijn eenvoud wel
Ons dorpjes mooiste tooi.

Keervers:
Onder die toren zijn wij geboren
Het is zo fijn er als vrienden saam te zijn.

Ik ken een dorpje lief en fijn
Aan 't einde van het goor;
Zo schoon, zo fraai dat groot en klein
Er vlug zijn hart verloor.
De mensen werkten er met vlijt
Hoe licht valt hun dit lot.
Is 't nu omdat ze 't zeer graag doen
Of is 't omdat het mot?

Ik ken een dorpje lief en fijn
Aan 't einde van het goor.
Zo schoon, zo fraai dat groot en klein
Er vlug zijn hart verloor.
De mannen drinken graag een pint
't Gebeurt nogal eens vaak
Dan roepen zij tesaam … in koor
't Is voor de goeie zaak.

Ik ken een dorpje lief en klein
Aan 't einde van het goor
Zo schoon, zo fraai dat groot en klein

Er vlug zijn hart verloor
De vrouwen tateren er op los
Ons hoofd staat er van bot
't Is juist of men een steentje werpt
Al in een kiekekot.

Ik ken een dorpje lief en fijn
Aan 't einde van het goor
Zo schoon zo fraai dat groot en klein
Er vlug zijn hart verloor.
De meeste houden van de leeuw
Het zwart op gele grond
En zij die hier afkerig staan
Zijn wel wat ongezond.

Ik ken een dorpje lief en fijn
Aan 't einde van het goor;
Zo schoon zo fraai dat groot en klein
Er vlug zijn hart verloor
'k Ben blij dat het het mijne is
Het mijne maar ook van jou
Wie zou er niet afgunstig zijn
Op 't dorp waar 'k zo van hou.

Kerk

Oud - schoolhuis

Pastorie

ZWARTE HEIDE

DERDE DEEL

Aloïs Blommaert

DOODSKLANKEN

Gijzejongen Geertsen is man geworden. Hij is vijftien jaar geworden en staat met Wout bekend als de beste moerder van 't dorp.
Liezeke is groot gegroeid en helpt moeder in het huishouden en in de kleine stal.
En ze weeft op een ruw getouw grote lappen stof, waaruit de weduwe Geertsen haar leert kleren snijden.
"We zullen nog rijk worden op de heide," meent Wout.
Hij heeft pas een nieuwe akker afgemeten en omhaagd. De heg groeit flink en toekomend jaar zal akker en omheining in orde zijn.
Hij mag fier zijn op zijn werk. Ligt rond de lemen hut niet een bonenhof, een roggeveldje, waar graan en rapen heerlijk gedijen, en een geitenweide, waar het gras mals en groen is?

Wout kijkt vergenoegd over zijn bezit. Als God de grond zegenen wil zal er alles zijn wat de moerder verlangen kan: bonen en erwten, waarvan moeder lekkere schotels koken kan; rogge, waarmee gouden brood wordt gebakken, rapen die 's winters smaken als vers zomerfruit.

Ze verlangen niet meer, de wroeters van de heide: droge bonen en erwten, rogge, rapen, enkele kruiden, vet en spek van het zwijn, een ei, een schapenbout, een konijn of een gevangen heidesnip. Ze eten wat God hun geeft en winnen laat op de akkertjes, die ze moeizaam afwinnen van de purperen heide.

Wout de Moerder, is tevreden en lacht groefjes in zijn verweerd gelaat. Toch zwerft een trek van onrust in zijn grote, trouwe ogen.
" 't Gaat me sedert een paar dagen minder goed," zegt hij mat.
Gijsbrecht komt zien en vindt hem met hangend hoofd.
" Hei daar, Wout, wie wil er ziek worden in het drukste moerseizoen?"
" Als ik morgen nog zo ellendig ben, ga ik niet mee, Gijs."
" Toe, toe, morgen schijnt weer de zon en we graven ieder vier wagens moer."
Buiten tampt de doodsklok.
"Binnenkort luidt ze voor mij," prevelt Wouter.
Ze lachen zijn muizenissen weg, maar de klokkenklanken zijn taaier dan hun lach.
" Ik ga naar de kerk," zegt Liesbeth.

"Gij alleen, meisje, " raadt moeder aan. "Ik blijf thuis bij vader. Bid veel voor de zielenrust van de grondheer."
Waarlijk, de heer Philips Van der Meeren, meester over de heerlijkheid van Wuustwezel en Westdoorn, is dood en begraven. Nog dagen lang zullen de klokken luiden. Hij was goed voor de zijnen. 1524 zal voor zijn brave vrouw Maximiliana Van der Noot een droef jaar blijven. Iedere dag komen de gelovigen van 't dorp, hoevebezitters en heidebewoners, allen te samen naar de gotische kerk en bidden er voor de eeuwige rust van hun heer en meester Philips.
De pastoor en de koster hebben de schoolkinderen mooie liederen geleerd over dood en eeuwigheid.. Wat zou de school anders doen? De koster onderwijst de kinderen catechismus, zang en gebed. Het voornaamste is dat ze in de heilige missen en in het lof mooi zingen en fraai in rijen blijven bij 't in en uitgaan en gedurende zang en lezingen.
Voor de grondheer van Wuustwwezel zingen ze hun schoonste liederen. De mensen luisteren en vergeten te bidden. De koster is fier. De pastoor is verheugd. Het is prettig in zulke atmosfeer mis en lof op te dragen. Liesbeth gaat ter kerke om te bidden, maar meer nog om de schone zang te horen.
"Ik loop mee tot bij de molen aan de Biest," zegt Gijsbrecht. " Ik moet vier meukens rogge laten malen".
"Neem de kleine handkar Gijs," reuzelt Wout.
"Om vier meukens rogge te dragen! Wout, Wout, ik geloof dat ge echt ziek wilt worden. Sedert wanneer kan ik geen zak rogge meer dragen?"
Liesbeth heeft nog steeds haar hemelsblauwe ogen. Ze zijn dieper, rijker geworden. Gijsbrecht zei eens dat hij de kleur van de heide niet anders dan zachtgroen en goudpurper kon wensen, maar moest God haar veranderen, zou Gijs willen dat ze werd als Liezekes ogen. Liesbeth was rood geworden en Gijsbrecht ook. Sedertdien heeft de jongen niets meer van de blauwe sterrenlichtjes durven zeggen.

Vandaag gaan ze samen naar de Plaatse: Liesbeth naar de kerk, Gijsbrecht naar de molen.. Ze zijn beiden blij als ze bij Wout de Moerder vertrekken; ze zijn beiden blij als ze bij de weduwe Geertsen buitentreden, waar Gijs de zak rogge heeft gehaald. Maar als ze de zandweg opgaan naar de dorpskom zijn ze verlegen en weten niet wat zeggen. Gijsbrecht begrijpt niet wat hem overkomt. Hij draagt vier meukens rogge in een zak op de schouder, dat is meer dan honderd pond gewicht, maar hij vindt de last licht. Ergens in zijn brede borst, waar zijn hart klopt, is het zwaarder en daarom zegt hij niets. Soms kijkt hij naar Liesbeth .Zij is de kleine meid niet meer, die op de vroente naar zijn verhalen luisterde. Ze wordt groot en meer vrouw dan Heyns en Peerjans dochters.
"Waaraan denkt ge, Gijs?"vraagt Liesbeth midden zijn mijmering. "Hij weet dat hij het niet zeggen durft, maar hij spreekt een deel van zijn gedachten uit. – " Ik zag ons weer op de vroente bij de schapen." Liesbeth krijgt een rozig kleurtje. Ze weet nu dat de grote stevige jongen naast haar, in zijn stilzwijgen aan haar denkt. Is het toeval dat zij ook aan zijn vertellingen heeft gedacht? Als Gijs onder zijn zak naar haar kijkt, blinken de pareloogjes en hij fluistert stil: "Ge zijt een mooi meisje geworden, Liesbeth." De kristallen ogen zoeken elkaar.
" Is de zak niet te zwaar, Gijsbrecht?"
"Neen, Liesbeth."
Meer zeggen ze niet. Dan denken ze weer.
"Moet gij niet eens rusten, Gijsbrecht?"
"Neen, Liesbeth ... of ja, ik wil wel."

Ze zetten zich op de wegberm. Hij raakt even haar hand aan en ze rillen alle twee. Voor hun oog ligt de hoeve van Marten Stoffels en bezijden ver naar achter wijzen de molenzeilen naar verre eeuwigheden.
"Hei, Gijsbrecht, ge kunt naar de molen niet gaan. De meulder scherpt de stenen."
"Ge hebt gelijk, het zeil staat gereed om de molen voorbij te gaan. De meulder werkt aan zijn stenen."
Ze kennen het molenhuishouden aan de zeilen: Maken ze een schuin kruis, dan houdt de meulder zondagdienst; is het zeil juist voorbij de molen, treft de meulder rouw en leed. Dat zijn zinnen uit de klare taal der magere molenarmen.
"Ik ga toch maar. De meulder zal mijn zak wel op de vloer zetten. Ik haal hem morgen terug." Aerdens zoon gaat voorbij en komt Pieter van de Wolfsheuvel tegen. Ze wijzen met de duim naar de twee op de berm en lachen.
"We moeten voort. Ge zult te laat in de kerk komen.," zegt Gijsbrecht.
Inwendig kookt hij en belooft de twee spotters een ranseling met de blote vuist.
Liesbeth gaat naar de kerk en Gijsbrecht naar de molen.
"Zeker, zet uw zak maar op de vloer, Gijzejongen, morgen gaat hij eerst over de steen." Gul laat de meulder hem een pot bier drinken en ze praten tot Gijsbrecht meent dat de kerkelijke plechtigheden zullen uit zijn. Dan haast hij zich de straat op en slentert tot hij Liesbeth op zijn weg ontmoet... toevallig ... en gaat met haar terug naar huis.
Als ze buiten de bebouwde hoevering komen, glooit de heide voor hun blikken en ze staan allebei stil, zonder dat ze 't mekaar vragen of zeggen. Het huisje van de weduwe Geertsen ligt links, dat van Wouter de Moerder een weinig meer rechts. Kleine op de heide bevochten akkertjes palen aan de grijsbruine leemhokken.
"Zie, Liesbeth, we moesten die afsluitingen uitwerken en opstoken, akkers maken van uw huis naar 't onze, stenen bakken en een hoeve bouwen."
" Hoe kan dat gaan, Gijsbrecht, mijn vader en moeder en uw moeder en gij en ik, de huisjes en de akkertjes? Ik begrijp u niet."
Gijsbrecht kucht eens. Het is moeilijk.
" We moeten allemaal in een stenen hoeve wonen, houdt gij van een lang gevelgebouw, Liesbeth, of wilt ge in de breedte uitbouwen. Kijk zo..."
Hij bukt zich en tekent op de grond de schikking van de vertrekken. In het lange gebouw trekt hij de tas, de dorsvloer, de koeienstal, het woonhuis, de slaapkamers en de bergplaats in een lange rij naast elkaar. Zo hebben het pachter Willemsen, Claessen, Van Rijs en boer Vermeeren."
In de brede hoevevorm zet hij de pronkkamer met de grote schouw, de huiskamer, de slaapkamers en de mooshokken in een vaste blok bij elkaar, waartegen, eveneens in een breed vlak, de voorstal, de koeienrijen rond de mestvaalt, de zwijnenstallen en de andere koten bij elkaar liggen.
-" Geert Van Aert, Adriaan Ellishout en boer Maartensen hebben het in die aard."
Liesbeth staat stom en kijkt met haar sterrenogen lang naar de jongen Geertsen.
"Wat praat ge toch Gijsbrecht, "hijgt ze.
" Hebt ge liever een gesloten hoeve, dan trekken wij de gebouwen op rond de grote binnenplaats en rijden met paard en kar langs de poort in en uit."
"- Maar, Gijsbrecht, hoe kunnen mensen van de heide..."
-"Zwijg, Liesbeth, de heide zal ons uit haar overvloed weiden en akkers geven. We zullen ze omheinen en paarden en hoornbeesten hebben."
-" Wat zal er dan al niet moeten gebeuren, jongen?"
-"Niet veel, Liezeken, we moeten trouwen en hard werken, dan zullen we een eigen hoeve hebben. Liesbeth wordt rood als de wilde bessen en hijgt hoorbaar.

-Maar we zijn nog zo jong, Gijsbrecht."
-"We zullen groeien.en om te trouwen moeten we elkaar gaarne zien."
-"Ik zie u gaarne, Liezeke, en op de vroente heb ik alle dagen gezien dat ge liefst bij mij waart, liever dan bij de andere jongens en meisjes. Het betekent dat ge mij liever ziet dan de andere...of droom ik?"
Het meisje snikt van geluk. "Het is waar, Gijzejongen, het is waar. Maar heretoch, laat niemand hiervan iets weten, voor we oud genoeg zijn."
-"Ik weet het en gij weet het. God zij met ons, Liezeke. "
Ze gaan samen voort en laten op de zandweg achter het schema van hun mooie toekomst, het plan van de hoeve die ze aan de milde heide vragen zullen.
Bij de huisjes zegt Gijsbrecht plots: " Zult gij altijd van mij houden, Liezeke?"
"Altijd, Gijzejongen!"
"Van mij alleen?" -" Van u alleen."
Ze gaan hun lemen huizekens binnen, het hoofd zwaar van jonge dromen. Het is niet moeilijk hun hart te sluiten en het nieuwe geheim achter hechte grendels te bewaren. Alleen de kralenoogjes van kleine Liesbeth schitteren met rijkere glans en zijn blauwer dan blauw.

's Anderendaags vroeg haalt Gijsbrecht het meel. De meulder maakt zijn rekening:
"Vier meukens, Gijsbrecht, dat brengt mij acht pond meel op; daarbij reken ik twee pond voor stuifmeel af. Ge kunt uw zak nawegen, jongen."
Gijsbrecht telt na. De meulder mag voor zijn loon twee pond per meuken voor zich nemen en moet per zak twee pond stuifmeel afrekenen. Dat alles staat streng beschreven en schout, schepenen en keurmeesters houden er stevig de hand aan
Het zou de meulder een aardige boete kosten, als hij Gijzejongen voor een pond moest bedriegen.
Maar de meulder is eerlijk en Gijsbrecht heeft zijn juist gewicht, dat weet hij.
-"Danke, meulder, goedendag en veel wind, " zegt hij en stapt de Biest in.
-"God zij met U, danke Gijzejongen," zegt de meulder en grijpt de volgende rogge-zakken aan.
Gijsbrecht Geertsen klopt thuis het witte stof van zijn schouders en gaat Wouter de Moerder optrommelen. Hij zegt ieder goedendag, durft naar Liesbeth niet kijken om geen stuk van het zalige geheim in 't licht te gooien.
-" Gaat het, Wout?"
-" Het moet. Ik ga mee!" bromt de moerder.
- "Als 't u niet goed gaat, Wouter, blijf dan thuis! Ik werk vandaag voor twee."
--" De voerlie komen vandaag om vier wagens. Ik ga mee, Gijs, al moest ik in het ven stuiken."
Getweeën trekken ze op. De zon klimt met hen mee naar de blinkende venplassen. Ze stappen in de grote modderlaarzen, steken de spade en moeren...
Het gaat Wout tamelijk goed. Hij houdt slag met zijn jonge gezel. Hij eet zijn roggebrood met vet, maar laat een paar stukken liggen in zijn etenskorf. Dat gebeurt anders nooit. Daaraan merkt Gijsbrecht dat er nog steeds wat scheelt.
In de namiddag klimt de zon als een gloeiend paard op de rug en in de nek van de moerders. Wouter veegt met zijn hemdsmouw het zweet weg, veegt nog eens en nog eens. Hij wrijft zijn nek alsof hem moerasvliegen bijten en heimuggen steken.
- " Het is..."
Hij wil zeggen dat het heet is om te stikken, maar hij stokt, laat zijn spade vallen en slaat voorover in het moer. Zo valt een eik die men velt.
-" Wouter! Wout!"

Gijsbrecht huilt verschrikt, springt toe en trekt zijn leermeester en werkgezel uit het slijk.
- "Wout, wat hebt ge?"
Maar Wout de Moerder antwoordt niet; Hij heeft jaren in de vennen gezwoegd, het beste van zijn leven in de plassen geofferd en de moeren hebben het aangenomen.
Gijsbrecht Geertsen draagt het slappe lichaam naar de weg. Moerders uit de andere vennen komen toegelopen.
-" Wat heeft hij, Gijs?"
-"Verdomd het is Wouter de Moerder! Hij heeft de dood op 't lijf."
-" Het nare woord valt als een donder in de groep.
-" Loopt naar het dorp," hijgt Gijsbrecht.," haal de pastoor, het is meer dan tijd."
-"Vooruit, Thone gij kunt lopen."
-"Breng een platte karre mee."
Thone Nouwes rukt de laarzen van zijn voeten en rent naar het dorp. Het vuile, grauwe gezicht en de starre ogen van Wout de Moerder achtervolgen hem. Het schuim komt hem op de lippen: hij hijgt en zweet, steken martelen zijn zijde; maar hij loopt en valt bij de pastoor tegen de deur als een zak rogge.
- "Wat gebeurt er?"
- "Gauw meneer pastoor... Wout de Moerder ... languit in het ven gestuikt... hij sterft.
- "Waar is het?"
-"In de Chartroose moeren... het pad naar de Steenpaal."
De pastoor klopt de boodschapper op de schouder. Tot de nieuwsgierig bijgekomen mensen roept hij luid: " Een paard, om Gods wil een paard."
Een man rent weg. Het woord van de pastoor is wet.. Het gaat om 'n mensenleven.
De priester loopt de kerk binnen en haalt het nodige. Aan een in gouddraad gevlochten koord, in een prachtig beursje, draagt hij de Heilige Olie en het Allerheiligste op zijn hart . Eerbiedig wijken de mensen terug en knielen neer. Veilig knoopt de priester zijn zwart kleed over de kostbare beurs dicht.
De zware hoefslag van een paard drijft de groep uit elkaar. Hendryc Luyckw komt aangedraafd..-" Als 't u belieft, meneer pastoor."
- God zegene u, Hendryc."
Luyckx helpt de priester op het stampende dier.
-" Braaf, Bruine, braaf!"
-"Bidt, vrienden, bidt voor Wout de Moerder!" En met de hiel zet de pastoor het paard aan. Vierklauwens schiet de Bruine over het kerkplein, zwenkt de Kruisweg op, de heide over en jaagt naar de vennen, westwaarts, waar de Chartroose moeren liggen.
Gijsbrecht Geertsen heeft zijn vriend gewassen, zijn kleren losgemaakt, zijn leden gewreven, maar Wout blijft roerloos slap en week op het pad liggen.
- "Ginder, zie ik goed?"
- "Ja, er komt hulp te paard."
- "Hij kent de weg niet. Meer links." De moerders springen op en zwaaien met de armen dat de ruiter het harde pad links nemen moet."
-" Hij moet achter het kleine ven omrijden. "
- "Verdomd, hij zal verzuipen."
-" Zwijg, het is de pastoor."
Opnieuw gaan ze aan het wijzen en aan 't huilen. -" Meer links, links! Links!"
Maar met de haren wuivend in de wind, de ene hand aan de teugel, de andere op het hart waar de laatste hulpmiddelen rusten, raast de pastoor recht vooruit. Zwaaiende armen en een onbeweeglijke, geknielde figuur bij een man op het pad, bewijzen

hem dat hij er nodig is, en zo spoedig mogelijk. Het kleine ven verspert hem de weg. –"Ju ,Bruine, er doorheen!"
Het paard stormt vooruit, recht vooruit, het water spat onder de zware hoeven.
-" Ju, Bruine, braaf, braaf."
- " Verdomd , hij jaagt er dwars doorheen!"
Onder de moerders heerst verslagenheid, die langzaam verbazing wordt en overslaat tot bewondering en eerbied."
-"Hij komt er!"
-" Wat een kerel !" De pastoor speelt het waarachtig klaar. Met ijzeren vuist bedwingt hij het dier dat bang opsteigert in het zuigende slijk.
- 'Ju, Bruine!"
In een laatste krachtinspanning brengt het paard hem op de harde weg. Twee, drie moerders grijpen het bang geworden dier bij de teugel. De andere knielen.
"God zegene u allen!"
Reeds is de pastoor bij Wouter. Hij ziet met een oogopslag wat hier is gebeurd. Het moer heeft een slachtoffer gemaakt. De zon heeft het haar bezorgd.Wout de Moerder is dood. De pastoor doet wat er nog te doen is.
- " Hoe is het gebeurd, mannen?"
-" Hij sloeg voorover en 't was ermee gedaan, Meneer Pastoor."
Gijsbrechts Geertsen zegt eenvoudig: -" Hij was een goed mens, vloekte nooit; gaf ieder 't zijne, hielp waar hij kon en ging trouw ter kerke."
-"Dan heeft God al lang zijn schone ziel in liefde opgenomen.. Laten we bidden, vrienden."
In de eenzaamheid der vennen vragen zware stemmen de zielenrust van Wouter, de beste moerder der vlakte. Het dokkeren van een voertuig doet hen opzien. Hendryc Luyckx en een paar andere mannen komen met een kar vol stro. Ze laden Wouters lijk op het reuzelende goud en voeren hem naar ' t dorp. De pastoor bidt voor, de moerders antwoorden. Bij de kerk verlaat de priester de groep, treedt het huis van gebed binnen om het beursje te ledigen en lang, lang voor zijn parochiaan te bidden. De anderen rijden verder. Zij willen hun vriend thuis brengen. Gijsbrecht Geertsen moet het droevige nieuws in de kleine hut verkondigen.
-" Moederke, er is een groot ongeluk gebeurd..."
Gijsbrecht staat voor de vrouw van zijn grote vriend. Hij kan vertellen als niet één, maar nu is hij stom en de woorden die hij zeggen moet stamelt hij als een kind..
Is het omdat Liesbeth hem met grote angstogen beziet? Wout de Moerder is de vader van het meisje dat gisteren samen met de stevige jongen van een stenen hoeve droomde.
-" Gijzejongen, wat zegt ge? Waar is Wout?"
Moeder, de vrouw, stormt naar buiten en loopt tot bij de kar.
-" Hij is dood!" huilt ze.
-" Hij is dood," fluistert Hendryck Luyckx.
Liesbeth klemt zich vast aan moeders rillend lijf, wordt meegetrokken en voelt vaders harde, ruige wangen als ze samen zich buigen over het lijk. Wat is hij koud.
-" Hij is dood!"
Op de knieën bij de kar bidt ze luid en helder en zegt dan gelaten: " Brengt hem binnen mannen en maakt hem schoon."
Gijsbrecht is de naaste gebuur en zorgt voor de lijking. Het is de eerste dode die hij wast en kleedt. Hij rilt en zweet, maar bijt op de tanden en werkt.
Wout de Moerder; de vader van kleine Liesbeth, is dood.. De pastoor bezoekt de hut op de heide. De kloeke herder komt bij en bidt de gebeden der stervenden.

Met Gijsbrecht spreekt hij af wanneer de begrafenis zal zijn. De kinderen uit de school zullen de lijkmis zingen. De timmerman zorgt voor de kist. De geburen worden aangezegd en dragen het lijk. Wat gaat het leven snel. Drie dagen later staat de gesloten kist op de rand van de put.
Gijsbrecht Geertsen heeft gevraagd het graf te mogen delven. Het werk valt hem zwaarder dan het uitmoeren van turf, het graven van grachten, het spitten van zijn akkertje. Hier werkt hij aan het graf van Wouter ,Liesbeths vader. Zweet perelt op zijn voorhoofd en honderd gedachten bestormen hem, gedachten over dood en eeuwigheid. Akelig tampt de doodsklok...
Onder gebed en gezang laten geburen de kist zinken. De pastoor zegent de laatste maal de afgestorvene, het graf en de aanwezigen en bidt in de kerk voor de zielenrust van zijn trouwe dorpeling, Wouter de Moerder van de heide.
Gijsbrecht vult het graf. Op de kist legt hij verse moerklodden. Wouter hield van zijn moervelden en op een grafheuveltje zet hij een levende heiturve. De sprietjes zijn groen en de bloemen zijn purper. Zo rust Wouter de Moerder. Moer dekt zijn kist en heide siert zijn graf, daarvoor zorgt Gijsbrecht Geertsen, zijn leerjongen, zijn geburenkind.
Moeder en Liesbeth gaan traag het kerkhof af. De weduwe Geertsen leidt ze dien dag als vermoeide schapen her en der.
's Avonds als ze thuis zijn zegt ze: "Blijf bij mij wonen, vrouwe en Liesbeth."
Maar een oude tante uit de stad is naar de begrafenis gekomen en heeft de vrouwe afgedwongen bij haar te wonen. Ze weet dat Liesbeth weven, snijden en naaien kan. De weverij krijgt stilaan vasten voet in de Kempen en snij- en naaikunst is een niet te versmaden kennis. De oude reute weet wel wat ze doet.
Maar voor ze vertrekken zegt weduwe Geertsen : -" Kom terug als ge wilt, ons huis staat voor u open."
"En ik zal voor u werken!" belooft Gijsbrecht.
Als hij met Liesbeth alleen is kust hij haar en zegt: " We zullen gauw groot zijn .Ik kom u halen. Laat geen jongen uit de stad uw hart verleiden."
- "Ik ben zo bang!" snikt Liezeke.
- " Als de oude kween u misdoet, loop dan weg en kom terug naar de vroente, Liezekelief. Hier houden de mensen van u, en de heide is goed."
Hij kust haar weer en smeekt :" Zult gij naar mij komen als ge in de stad ongelukkig zijt? Eerst naar mij?"
-" Ja, Gijsbrecht, ik zal u nooit vergeten."
Ze schudt de blonde lokken, knippert met de mooie traanogen en gaat naar moeder die gereed is om te vertrekken.
-"Waar is uw tante?" vraagt Gijsbrecht.
-"Ze was met de boterkar gekomen en kon op ons niet wachten."
- Moet ge van zo'n heks genadebrood eten? denkt de weduwe Geertsen medelijdend. –"Ge weet alles staan", zegt de bedroefde vrouw.
"Alles , ik zal het per kar laten brengen. Wees niet ongerust, ik ben op de hoogte en vergeet niets."
Twee mensen vertrekken uit Wuustwezel. Ze verlaten de heide omdat een oude tante hen wist te verleiden. De purperen bloemen buigen de kopjes als de vrouwen voorbij treden en ze fluisteren in een windezuchtje.
"Bij ons waart ge goed, moeder. Bij ons zijt ge groot geworden, Liesbeth. Waarom gaat ge heen? Ge waart arm zoals wij, maar evenals wij waart ge vrij, groot en schoon. Waarom gaat ge heen, vrouwen?"

Zo vragen de heidebloemkens maar Wouters vrouw en kind horen het niet. Ze gaan naar Antwerpen om genadebrood. Links en rechts, voor en achter hun gang roept de heide, lokt de vroente ...alleen de oude trunte van Dambrugge is sterker.
De heide vraagt fluisterend: "Hoelang?"
Weduwe Geertsen en haar jongen kijken hen na in de glooiende heidevlakte.-" Ze gaan zo ver weg, moeder, Dambrugge is al stad.." Moeder wrijft met de hand over de ogen. Ze antwoordt niet. Gijsbrecht herhaalt zijn klacht.
-"Ze keren weer,Gijzejongen, wees gerust."
-" Meent ge dat, moeder?"
- "De heide houdt van haar mensen. Ze laat hen niet los. Eens komen ze terug."
Ze kucht eens en fluistert voor zich alleen: " Zeker als op de heide, op de arme mensen vroente een mooie liefde is gegroeid, teer als de witte berk en sterk als de stoere eik ..."
Want moeders ogen hebben al lang het geheim gezien achter de gegrendelde poort der jonge harten, daarvoor waren de kijkers van haar Gijzejongen en de kralenoogjes van Liezeke te klaar.
's Anderendaags komt Gijs Geertsen niet moeren. Hij rijdt met Willems wagen enkele schamele meubeltjes, wat broodgraan, erwten, bonen en eetgerief naar Dambrugge. Het is een lange reis, maar voorbij Brasschaat, vanaf Merksem is alles voor hem nieuw. In lange rijen huizen staan de huizen als soldaten naast elkaar. Het ene zet geen voetje voor het andere. De straten liggen er hard en effen. Er wroeten geen zwijnen, er liggen geen ashopen. De grond is er anders dan in de Kempen. Polder noemt men de zware aarde van Dambrugge, vlak tegen de stad. Tussen Merksem en Antwerpen ligt het huisje van de oude tante die zeemzoet de reuzenknaap ontvangt.
Al wordt Gijsbrecht Geertsen honderd jaar, hij zal de omgeving, de Dambrug en de Dampoort altijd voor de ogen zien. Dat is reuzenwerk, nieuw en onverwacht voor zijn gretig oog. Maar het akelige huis van de tante, de armoedige kamertjes, het ommuurde tuintje en het verwaarloosde achtergebouwtje, zullen Gijs eveneens bijblijven.
Het gezicht der oude kween, bij 't afladen der meubeltjes en bij 't binnenbrengen van het graan, herinnert de jongen aan de haardvertellingen bij baas Anthone, waar heksen, spoken, en andere vermaledijde geesten hoogtij vieren. Als hij alles bijgebracht en op de aangewezen plaats heeft gezet, wordt hij ongenadig de deur gewezen. Geen sneetje brood, geen teug bier, niets, niets heeft de vrekkige reut voor hem over. Moeder groet hem en Liesbeth fluistert stil: -" Ik vergeet U niet, Gijzejongen.."
Het doet hem goed en getroost rijdt hij naar huis terug. De avond valt als de trage wagen Brasschaat voorbij is en de Gooreindse, eigen heide geurend in de nachtsluier verdwijnt. Komt niet een der spookachtige machten zijn wagen bespringen? Rammelt geen keten bezijden de weg? Luidt in de verte niet de verdoemde klok van 't Zwarte Ven? Langzaam krijgt de heide het span te pakken. Het berkenrijs zingt een geheimzinnig lied als lokte het late wandelaars van de rechte weg. De wind ruist geheimzinnig in hoge eikenkruinen en neuriet Gijsbrecht Geertsen op zijn wagen in slaap?
Maar eensklaps huilt bij Peerjan Leys de hond. Akelig snijdt het plotse geluid over de vlakte. Somber sterven loeiende klanken weg in een laatste reuteltoon. De nacht is zwart. Erbarmelijk herhaalt zich het huilend geklaag als een scheurende noodkreet. Er ligt iets menselijks in de nachtelijke schreeuw..Gijs Geertsen huivert en spoort het paard tot spoed aan.

Daar donkert het Willibrorduskapelletje uit de horizon op: Daar slaapt Willems hoeve in de groene elzen omheining. Gijsbrecht is blij dat de boer het paard aftuigt en dat moeder de vrouw hem een pot bier schenkt. Gulzig drinkt hij het koele nat.
-" Waart ge niet bang op de baan, Gijs?" Willems komt bij en roept:
-"Zo'n vent, waarvan zou hij bang zijn?"
-"Neen, ik ben niet bang, moeder Willems. Maar ik hoorde een hond huilen..."
"Doemnis, hebt gij het ook gehoord? Als ik laat op de baan ben, hoor ik ook altijd de meest griezelige geluiden. De heide zit vol spoken, Gijs, geloof me. Ik heb..."
" Neen, Willems, het zijn geen spoken, het zijn wolven, honden, raven, uilen of andere dieren, maar hun schreeuw doet denken aan...."
-" Zwijg erover," vermaant moeder, " ik kan er niet van slapen.. Ga gauw naar huis, Gijsbrecht, moeder Geertsen zal ongerust zijn."
-" Goede avond, Willem, goede avond, moeder. Danke voor de wagen en het paard."
-" Geen dank. Weduwen en wezen moeten geholpen worden. Goede nacht, Gijsbrecht Geertsen.'
Als hij alleen door de duisternis stapt, voltooit hij de zin die moeder Willems hem niet liet uitspreken.
" Het is bijgeloof! Het zijn dieren die huilen in de nacht, geen heksen, spoken, weerwolven of kleudden. Maar het is akelig, het gaat door merg en been en het doet denken aan mensen in nood..."
En Gijs ziet voor zijn ogen de Dambrug met het heksenhuisje waar Liesbeth en haar moeder genadebrood eten en zullen wegkwijnen tussen koude, drukkende stenen muren.
Dambrugge, Antwerpen,...
-" Waarom gingen de vrouwen weg uit het rustige huisje op de hei?"
Waarom huilde een hond als Gijzejongen met de wagen terugkeerde van de stenen stad?

De tijd wentelt de jaren achter zich in een woelige kolk die langzaam verstilt en rust en vrede ademt waar eens zijn stormen loeiden. Vergetelheid is zoet in het harde mensenleven.
Ook op de heide brengt de tijd zijn stille boodschap. Leed en ellende vervagen tot een wondere ruiker waarin zachte bloemen de doornen van geleden smart vervangen. De heide zalft.
Gijsbrecht Geertsen wordt twintig jaar. Hij is groot en breed gegroeid en is de beste moerder van het dorp. Hij spit iedere dag aan de akker, die hij heeft afgepaald tussen hun huisje en dat van Wouter. Hij bezaait en beplant het huisakkertje van zijn gestorven vriend en onderhoudt diens woning. Het stalletje is vervallen en de schuur beeft onder de aanvallen van weer en wind.
Jaren geleden speelde kleine Liesbeth onder de oversteek van het strodak. De moeren eisten Wout op en Dambrugge zoog de vrouwen weg uit de heide.
Daaraan denkt Gijsbrecht onophoudelijk als hij op zijn eigen akker werkt of als hij die van de vertrokken geburen beplant.
Zekere morgen staat de weduwe Geertsen niet op en zegt aan haar jongen dat ze niet wel is. Gijsbrecht gaat later naar zijn werk en komt vroeger terug. Moeder zit in een armstoel maar is bleek en slap.
-" Kom hier bij me, Gijzejongen," zegt ze mat en stil. Hij zet zich bij haar en streelt haar witte hand..

" Gijzejongen, hier zijn twee beursjes". Ze haalt ze uit haar rokzak. Gijsbrecht hoort het klingelen van geld.
-" Het ene is van ons. Uw werk vulde het met heldere Rijnguldens. Het andere is de opbrengst van het akkertje van Wouter de Moerder. Ik betaalde ervan de belasting van 's Keizers bede. Nooit gingen de borgmeesters met lege handen. Ons bezit is onvervreemdbaar en dat van Wouter behoort nog steeds zijn weduwe en Liesbeth."
Moeder hijgt en grijpt naar haar hart. Dan knelt ze hard Gijsbrechts vuist in haar twee handen en zegt in een snak:
" Blijf braaf, Gijzejongen."
Ze valt achterover. De armstoel rilt Het is met de weduwe Geertsen gedaan.
-"Moeder," gilt de jongen schel, maar moeder ligt stil en bleek en antwoord niet meer.
In haar hand houdt ze de Rijnguldens, die de heide haar schonk. Als Gijsbrecht zijn moeder kust, rinkelt het geld. Hij neemt het en legt het in de lade van het schrijnken in de hoek.
Geburen komen en bidden; de begrafenis gaat stil en zonder praal. Gijsbrecht betaalt uit het eigen beursje en als alles achter de rug is voelt hij hoe leeg het huisje is zonder moeder.
Vrienden uit de schuttersgilden halen hem uit zijn eenzaamheid en nemen hem mee naar de schietplaatsen. Hij is een meester in het moeren, maar met hand- en kruisboog staat hij even prachtig zijn man. Als hij de vogel mikt, zweven zijn pijlen zo snel na elkaar de lucht in, dat de eerste niet terug op de grond is als de derde reeds in de lucht snort.
Als hij de kruisboog spant ligt de pees zo scherp en recht dat de stalen schichtpunt geen afwijken kent en het doelpunt treft van op alle afstanden.
"Bij Sint-Sebastiaan, onze patroon," roept een handboogschutter, " gij zijt de knapste uit de gilde. En ge gaat u doodkniezen in uw eenzame kluis."
" Komaan, Gijs Geertsen, neem boog en bouten en kom met ons. Oefen u alle dagen, want Wezel zal alle weerbare mannen nodig hebben als de benden op het dorp afzakken."
Ze voeren Gijsbrecht mee en praten verder over de benden. Geen wolven zijn het. Die trekken wel de Kempen door, maar ze weten dat mensen verboden mondkost zijn. Nee, de benden waarover ze spreken, zijn woeste legertroepen, huurlingen van de grote keizer. Ze worden slecht betaald en roven en plunderen de Kempen alsof het gebied hun als oorlogsbuit werd toegewezen.
"Hebt ge 't al gehoord dat de Geldersen rondtrekken?"
- Ja, maar zij zijn de ergste niet De zwarte ruiters zijn in hun groep."
-" De zwarte ruiters?"
De schutters scharen zich rond de verteller die het weten kan, want hij is handelaar en reist de grote wegen af van Breda over Wuustwezel naar Antwerpen; over Hoogstraten naar Lier; over Baarle naar Turnhout. Hij gaat de steden af tot 's Hertogenbosch en kent iedere plek uit de mulle Kempen
-" De zwarte ruiters zijn op hun paard gegoten als ijzeren manskerels. Ze zijn geharnast van onder tot boven. Ze hebben wapens die flitsen als bliksems."
Zo vertelt de handelsman en doet de harten dichtprangen.
-" Ze zijn driehonderd man sterk, eisen eten en drinken en vrouwen, betalen als 't hun lust en stelen als ' t hun invalt.
" Brr, hebben ze geen hoofdman die hen leidt?"
De handelsman lacht wrang.

" Ik heb veel over hem gehoord. Sedert verleden jaar pas viel hij de Kempen binnen. Marten van Rossem is zijn naam. Hij staat een jaar aan het hoofd der Geldersen en der zwarte ruiters en reeds wordt hij vervloekt overal waar hij kwam en ging." Is het de man die men "Zwarten Marten" noemt?"
-"Juist, hij is het."
-" God geve dat hij nooit ons dorp op zijn weg vinde."
-" Dat geve God!"
't Gesprek stokt. De bogen rusten. De schutters zijn onder de indruk van de nieuwe onheilen die de heide bedreigen.
-" Kunnen wij de gilden niet oproepen en wapenen tegen de roverijen?" vraagt Gijsbrecht. "De troepen van zwarte Marten staan onder het bevel van de Keizer. Wee hem die hun weerstaat."
"Daar is de schout. Vraag hem of er iets te doen is tegen de plunderende woestelingen.."
Jan Beyers Van Voxdael, stadhouder van Vrouwe van der Meeren, treedt de kring binnen en groet. Groot en breed staat hij tussen het volk. De grondvrouw mag op hem bouwen. Zijn schouders zijn recht en stevig om de last van de heerlijkheid Wuustwezel en Westdoorn te dragen. Zijn hoofd is koel en helder om alle zaken grondig hun beslag te geven. Zijn ogen staan te fonkelen onder het verstandige voorhoofd en zien bij de eerste blik wel en wee van zijn mensen. Het is een reus, schout Jan Beyers van Voxdael. Zijn naam zal de eeuwen overleven...

-" God zij met u, schout!"
-"Wij willen u wat vragen, schout."
-" Bier, of 'n nieuwe schietplaats,of...-
- "Neen, wij willen weten of onze gemeente straffeloos mag geplunderd worden door de zwarte ruiters en hun gevolg.."
-" Bij God, neen, zij zijn door de keizer gezonden om de orde in de Kempen te handhaven. Protestantse troepen liggen als loerende katten over de grenzen gereed om op ons toe te springen. Van Rossem is daar om ze ontzag in te boezemen. Ongelukkig... hij is niet altijd een heerlijk man! "
De handelaar komt vooruit en zegt openlijk:
" Ik heb zijn leuze gehoord, schout, ze luidt: "Roven en ruiten is geen schand!
Dat doen de besten in 't land."[2]
-" Ik weet het vriend. Ze zijn ongevaarlijk als ze betaald worden, maar als hun huurgeld niet op tijd komt, rukken ze op de dorpen aan en brandschatten ze;"
-"Ze zullen driester en driester worden, schout, en ten laatste zal er aan hun wilde driften geen toom meer te passen zijn."
Een andere stem werpt beangst op:-" Wat zal er gebeuren als ze naar hier afzakken?"
De schout stelt zich op en zegt fier: "Ik zal hen te woord staan, vrienden. De gemeentekas zal hun betalen en aan de keizer rekening en lastenboek aanbieden. Ik heb aan onze grondheer (in 1521) mijn schoutseed gezworen. Drie jaar later stierf Philips, onze meester, maar aan mijn grondvrouwe de weduwe, wil ik mijn woord gestand doen. Ik ben schout om de gerechtigheid te beschermen: om weduwen, wezen, kerken en kluizen in hun goederen recht te doen weervaren."
Allen luisteren aandachtig en zijn verlicht en opgemonterd, als schout Beyers besluit:
- " Ik zal mijn gemeente niet in de steek laten."

Het schieten is gedaan. De schutters spreken af tegen de volgende dag. Gijsbrecht Geertsen gaat naar zijn eenzame hut op de heide en denkt veel aan kleine Liesbeth in Dambrugge.

Wordt vervolgd

OEP ZEN WEZELS !!
KENNEN WIJ HET NOG?

Stan Dirven

Vandaog gon we oos volgende letter bekijken. Dat wurdt de letter S. As ge de woorden niet kunt verstaon, dan mutte diej woordjes mor is een paor kjeren hardoep zegge.

Hier gaon we dan:

- Een bolleke saoi
- In de sacoche
- Ik zal oew sebiet is een saluaotie geven
- Iemand bij zenne schabbernak pakken
- Witte gij wada nen schaampsteen is
- Waor zennekik mej men schetsen gebleven?
- Zoew scheil as nen otter zien
- Den diejen kekt zo schèèl dattie mèè z'n linkse oog in z'nne rechse broekzak kekt.
- Ge mut de schaoi mar 's terug komen haolen.
- Wadeen schaor scharminkel is me da?
- Scampavie zen
- Vruger droeg iedereen nen schappelier en één of mjieer medollekes.
- Witte gij hoe da Loenhout en Wezel scheeën?
- Das is toch wel nen echten schoeffeler.
- Oep die ouw boerderij aoien ze nog een plee met een houten scheel.
- Ook oep schèèle potten past een scheel.
- Oewe schoofzak kleirmaoken
- Ge mut hem met een schèèl oog in de gaoten houwen.
- Vruger ree er nen schèèrensliep roend oem de scheiren bij de mensen te kommen slijpen.- Ooze vaoder aoi nen scheirriem om zijn schaors aon te zetten.
- As de vlierbessen rijp waoren, scheeten alle lesters paors.
- Uitschellle doe gin zeer en slaogen is gin mode mjeer.
- De bloemblaoikes beginnen te vallen, de vruchjes zen geschaopen en kunnen beginnen te groeie.
- Hij schiet in zen schoenen.
- De schorsenelen zen goed gelukt van 't jaor.
- As oewen èèrm zeer doet, moette ierst mej diejen éirm in oew mouw schieten.
- 't Schilt mar een haorpijl.
- 't Schoew niks of hij was er niet meer gewist.

- Doe sebiet nen propere soetjein aon.
- Sweenst goonne kikke de slagveensters dichtdun.
- 'k Weet niet wattem schilt, mor er is gin rechte voor mej te ploegen.
- Oos baozen zèn on 't schoven! Dan zullen wij ook mer een stukske gon eten.
- In iemands raopen schijten of gescheten hemmen
- Oep 'n schokkelpeird gon zitten;
- Mei nuw sloefen meugde zeker niej zoew hèrt slefferen.
- Swijle snapt hij er echt ginne sikkepit van.
- Ge meugt die kinnekes hun snoepkes niej afschooien.
- Vruger sjikten veul mannen. Ze knaawden dan oep een pruim tebak. Aanhouwend musten ze dan spjeeke.
- 't Kan me gin bèrst schillen
- Gao 's aovens wa vruger nor oewen tram , dan zulde 's meirgens zoew gin slaop-smoel .trekke
- Soemmege daogen snapt hij er geen snars van.
- Tegen Paosen wurrren de staorzen gewassen.
- Ge mut oew eigen beter swanjeren.
- Oep stammenaj gon
- Oew swardagse klere draogen
  Den dieje das verdomme nen echte schouwe.
- 't Schuifke in den biechtstoel krijgen;
- Schuppes is troef.
- Ze liep daor vur schut,'t lof was langer dan de leste mis.
- Oew schuurdeur staot open. Mutte meschin nog hooi binnen haolen?
- Gij krijgt de segaar.
- Tante Seur en Seur Superieure
- Slekolad en sjokolatte letters
- Lieveneerke, gif mooi wirke
- Gif nen schonen dag, dat 't zonneke schijnen mag.
- Slooike springen / Vrouwen droegen vruger nen snelzaaiker.
- De slekvanger van mijne velouw is bekaast durgeroest.
- Nou is de nistel van mijn knikkerzak wur in de sluif geschoten.
- We zingen soamen het lieke van de snietselbaank.
- Dunne schijfkes heps afsnipperen van de verse knook uit d'open schouw
- De kleuter liep altijd met nen grote snottebel rond.
- Oep zenne sodemieter krijgen
- Stukskes brood in weirm gesmoelten spekvet soppen.
- Vaoder hee vandaog den heelen hof oemgespaoid.;
- Eten as nen heispaoier.
- Das ginne sjoe weird.
- Van zenne sus vallen.
- In 't sukkelstrotje zitten
- Waoroem zen de benaonen kroem? Omdat ze aon de dokke scheefgeslaogen zen.
- Zijne smikkel staot ginne seconde stil.

BIJDRAGE TOT DE GESCHIEDENIS VAN WUUSTWEZEL

Twee werken over Sterbos verschenen in 2008

JAN DE MEESTER

In 2008 verschenen er twee werken met een historische inslag over het Wuustwezelse gehucht Sterbos. Beide boeken zijn zeer verschillend, zowel qua opzet, inhoud en materiële afwerking. De intentie van John Cuyvers was om de geschiedenis van het gehucht Sterbos in zijn totaliteit te reconstrueren. Zijn onderzoek vangt aan in het jaar 1837 en omvat dus ongeveer 150 jaar geschiedenis. Het komt er op neer dat J. Cuyvers de ambitie heeft opgevat om een macrogeschiedenis van Sterbos te schrijven. Dit in tegenstelling tot de andere auteur, Kris Van Staay, die als het ware een microgeschiedenis of een geschiedenis in een geschiedenis heeft willen schrijven. In zijn boek heeft K. Van Staey zeer gedetailleerd de geschiedenis van de jeugdbeweging Jeugdster gedurende de periode 1993-2008 in kaart gebracht. Hij is hierbij zeer secuur tewerk gegaan en heeft daarbij geput uit een zeer gedetailleerd archief en een uitgebreide fotoverzameling. Qua inhoud is de aanpak van deze studies dus zeer verschillend. Het doelpubliek die de auteurs voor ogen hadden is ook van een totaal verschillende aard. J. Cuyvers heeft met zijn allesomvattende beschrijving van Sterbos een toch wel ongewone ontstaansgeschiedenis van het gehucht willen maken dat als een soort belerende studie bestemd is voor een groot publiek. K. Van Staay heeft een eerder nostalgische insteek genomen georiënteerd op en bestemd voor leden, ex-leden en sympathisanten van Jeugdster. De inhoudelijke uitwerking van beide boeken verschillen dus en een echte vergelijking maken van deze twee werken is dus bijna onmogelijk en eigenlijk ook niet onze bedoeling. Ironisch genoeg is in het werk van J. Cuyvers Jeugdster, toch zeer belangrijk in de recente geschiedenis van Sterbos, nergens vernoemd.

Niet alleen qua inhoud, maar ook wat betreft materiële afwerking zijn er grote verschillen tussen beide werken. Het minste dat we kunnen zeggen is dat K. Van Staay zichzelf bijzonder goed gedocumenteerd heeft vooraleer hij aan zijn boek is

begonnen. Jeugdster en haar ex-leiding hebben een immens fotoarchief nagelaten en het boek van Van Staay bulkt dan ook van de foto's. Maar ook ander archiefmateriaal is blijkbaar goed bewaard gebleven. Er wordt geciteerd uit notulen van vergaderingen, er zijn gedetailleerde beschrijvingen van kampplaatsen, allerlei feestjes en barbecues worden opnieuw gevierd, enz..., maar toch krijgt de lezer nooit de indruk dat er een overvloed aan materiaal aanwezig is. Bovendien is er redactioneel zeer sterk werk afgeleverd en oogt het eindresultaat verrassend 'professioneel'. Van de inleiding tot het slotwoord hebben we te maken met een prachtig gedirigeerd werk. J. Cuyvers van zijn kant heeft zijn boek eveneens voorzien van zeer mooie foto's en afbeeldingen, maar toch hebben we het gevoel dat alles veel sneller en minder zorgvuldig in elkaar gestoken is. Het geheel oogt wat onoverzichtelijk en de foto's zijn als het ware op een hoopje gegooid. De foto's zijn in tegenstelling tot het fotomateriaal in het boek van K. Van Staey in kleur en mooi gemaakt, maar komen minder tot hun recht. Bovendien is zeer slordig omgesprongen met inhoudstafel en titels van de hoofdstukken. Wat nog erger is in het werk van J. Cuyvers, is dat we alle vorm van bronverwijzing en bronnenverantwoording missen, wat toch wel noodzakelijk is voor dit soort werk. Het onzorgvuldig omspringen met bronnenmateriaal zouden we nog kunnen goedspreken in het werk van K. Van Staay, ware het niet dat deze auteur, niettegenstaande hij niet de bedoeling had een historische studie af te leveren, wél voldoet aan de minimumvereisten van een historische studie en steeds consequent refereert naar zijn bronnen.

Hoewel beide werken dus een totaal andere insteek, intentie en aanpak kennen, zijn deze werken toch van belang voor het heemkundig onderzoek in Wuustwezel. Beide boeken dragen immers bij tot een betere kennis van de lokale geschiedenis en mogen dus niet misstaan op het leeslijstje van de Wuustwezelse heemkundige. Wij vinden het dan ook belangrijk dat iedereen die begaan is met de lokale geschiedenis op de hoogte gebracht wordt van deze twee studies. In wat volgt willen we dan ook even kort stilstaan bij deze werken en een korte bespreking geven opdat de toekomstige lezer zou weten wat hij mag verwachten als hij of zij één van deze studies ter hand wil nemen.

VAN STAAY, K., *Jeugdster. 30 jaar 1978-2008. Deel 2: 1993-2008*, Wuustwezel, 2008, 248 pagina's.

In de inleiding van zijn boek vertelt K. Van Staay dat het idee om dit boek te schrijven is ontstaan tijdens een zoektocht naar de adressen van de oud-leiding en oud-kookouders van de jeugdvereniging. Bovendien had zijn broer, Frank Van Staay, hem vijftien jaar geleden de weg gewezen door het schrijven van de geschiedenis van Jeugdster over de periode 1978-1993.[1] Zonder K. te verdenken van enige vorm van gezonde concurrentie, vond hij 2008 het ideale moment om vijftien jaar geschiedschrijving toe te voegen aan het werk van zijn broer, omdat er volgens hem de laatste vijftien jaar zoveel veranderd is bij Jeugdster. In de inleiding worden al deze vernieuwingen opgesomd.

Een enorm voordeel bij het schrijven van dit soort geschiedeniswerken is dat de auteur alle feiten die hij in zijn boek beschrijft, kan putten uit eerste hand. Hij is de laatste 15 jaar zelf actief geweest als leider en kookvader van Jeugdster. Toch moet opgemerkt worden, en dit is niet evident, dat de auteur zich niet bezondigd heeft aan (overdreven) nostalgie. Het schijnbaar immens bronnenmateriaal nodigt de auteur uit tot het schrijven van een zeer dynamische studie, maar de schrijver heeft hier te weinig op ingespeeld en spijtig genoeg is het eindresultaat nogal statisch. De chronologie van de laatste vijftien jaar wordt zonder enige verantwoording opgedeeld in drie perioden. Deel één van het boek behandelt de periode 1993-1998 waarbij alles nogal voorspelbaar aanvangt met de voorbereidingen van de feestelijkheden rond het vijftienjarig bestaan van Jeugdster. Deel twee gaat over de periode 1998-2003. De periode 2003-2008 komt ten slotte aan bod in deel drie van het boek. De beschrijving van elk werkjaar is steeds opgebouwd volgens een zelfde stramien: leidingweekends, richtlijnen voor leiding, beschrijvingen van weekends en kampen, acties om de kas te spijzen, enz... passeren achter elkaar de revue. Als toemaatje geeft de auteur in deel vier een overzicht van alle personen die in de loop van de dertigjarige geschiedenis van Jeugdster deel uitgemaakt hebben; van leidinggevende personen over hoofdleiding, secretarissen, materiaalverantwoordelijken,

[1] VAN STAAY, F., *Jeugdster, 15 jaar jong*, Wuustwezel, 1993.

kookploegen tot zelfs EHBO-verantwoordelijken. Daarboven op wordt op pagina 248 een kaart getoond met daarop alle locaties die Jeugdster als kampplaats heeft aangedaan in haar dertigjarig bestaan.

K. Van Staey is in zijn boek zeer grondig tewerk gegaan en het resultaat is dan ook prachtig. Het werk is duidelijk geschreven met veel liefde voor de jeugdvereniging. Het bewijs hiervan is dat de auteur terug aanknoopt bij een traditie die sinds 1999 verdwenen is: odes schrijven aan stoppende leidsters en leiders. Dat de auteur de jeugdbeweging een warm hart toedraagt, wordt duidelijk bij het lezen van dit boek. Het is zeer zorgvuldig gemaakt er is geprobeerd niets en vooral niemand te vergeten. Misschien is het allemaal wat veel informatie in één boek, maar voor (ex-)leden, (ex-) leidinggevenden en alle sympathisanten van Jeugdster, is dit een onmisbaar werk. Bovendien zullen in de (verre) toekomst heemkundigen en genealogen nog veel plezier beleven aan de enorme hoeveelheid namen en foto's die zijn opgenomen in het boek. Een minpunt lijkt echter de hoge prijs van het boek, namelijk 26 Euro, maar aangezien de enorme hoeveelheid fotomateriaal is deze prijs wel te verantwoorden.

Het boek is enkel te bestellen via K..Van.Staey@telenet.be

CUYVERS, J., *Geschiedenis van Sterbos*, Wuustwezel, 2008, 83 pagina's.

J. Cuyvers heeft aan zijn indrukwekkende bibliografie een nieuwe *uitgave* toegevoegd. Een boek kan men dit echter bezwaarlijk noemen. Daarvoor is het te veel een samenraapsel van kleine en grote gebeurtenissen of feiten in of over het gehucht Sterbos. Ook J. Cuyvers zelf trouwens noemt zijn werk over Sterbos geen boek, maar eerder een brochure. Het schrijven van een geschiedenis van Sterbos is op zich natuurlijk een goed idee. Sterbos is tot nu toe altijd een hiaat gebleven in de geschiedschrijving over Wuustwezel. Of zoals Cuyvers het zelf formuleert in zijn woord vooraf: "omdat ze zo recent is, hebben de heemkundigen van vroeger en nu er [de geschiedenis van Sterbos] maar weinig aandacht aan besteed. Hier en daar werd iets over Sterbos vermeld". De auteur laat in zijn voorwoord ook duidelijk verstaan wat de bedoeling is van zijn brochure: "een bijdrage schrijven aan de geschiedenis van Wuustwezel die later kan aangevuld worden met bijkomende of

ontbrekende gegevens wanneer iemand weer genoeg informatie of notities ter beschikking heeft". Maar zo werkt het natuurlijk niet in de geschiedschrijving, maar in dit geval lijkt het wel een handige zet van de auteur waarbij hij wil zeggen: "iedereen die niet tevreden is of iets mist in deze brochure staat het vrij om het zelf beter te doen".

Wie deze brochure ter hand neemt en louter afgaande op de titel hoopt een geschiedenis van Sterbos te lezen, is er echter aan voor de moeite. De auteur geeft immers zelf aan dat hij niet heeft gezocht naar de geschiedenis van bijvoorbeeld het onderwijs of de ontwikkeling van de parochie Sterbos, maar dat alleen de gebouwen en belangrijke personen aan bod zullen komen. Daarom is de titel slecht gekozen en zou die misschien beter zijn : *Enkele gebouwen en belangrijke personen van Sterbos*. Wat J. Cuyvers in zijn brochure gepresenteerd heeft, is eigenlijk de synthese van het werk van wijlen Marcel Peeters, architect woonachtig in Sterbos. Marcel Peeters was de heemkunde en vooral de lokale geschiedenis zeer toegenegen. Het was dan ook de grote droom van Marcel Peeters om een uitgebreide én gedegen geschiedenis van Sterbos te schrijven. Het gehucht Sterbos lag hem als inwoner ervan immers na aan het hart. J. Cuyvers heeft dan ook voor zijn boek vooral gebruik gemaakt van de aantekeningen van Marcel Peeters. Hij steekt dit ook niet onder stoelen of banken en uit de inleiding blijkt duidelijk dat J. Cuyvers zich als geestelijk erfgenaam van Marcel Peeters beschouwt. Het is dan ook zijn verdienste om de wens van Marcel Peeters te doen uitkomen, namelijk een geschiedenis schrijven van Sterbos. Er is natuurlijk op zichzelf niets mis mee dat J. Cuyvers vooral gebruik gemaakt heeft van de notities en aantekeningen van Marcel Peeters, behalve dan dat het werk misschien niet geworden is wat Marcel Peeters in gedachten had. De brochure is immers een amalgaam van bij elkaar geschraapte weetjes en in een onsamenhangend geheel gegoten.

Het werk zelf is opgedeeld in diverse hoofdstukken, maar er zit geen duidelijk stramien in de opbouw van het geheel, laat staan dat de auteur vertrokken is van een vraagstelling. De verschillende onderwerpen lijken zomaar bij elkaar gesmeten te zijn onder de titel van een hoofdstuk, waarbij de lezer zich afvraagt of de auteur op één of andere manier gepoogd heeft om enige logica in zijn werk te brengen. De inhoudstafel waarin de hoofdstukken zijn opgesomd oogt ordelijk, maar al bladerend

doorheen het werk blijkt dat de auteur de inhoudstafel zelf niet volgt. Bovendien ontbreken titels die in het werk staan in de inhoudstafel of blijken de titels die wel in de inhoudstafel voorkomen in het werk zelf anders te zijn. Dit maakt het de lezer zeer moeilijk om het boek te lezen of om bijvoorbeeld aan de hand van de inhoudstafel iets gericht te zoeken in het werk (wat in principe toch de bedoeling van een inhoudstafel is). Kortom, enige vorm van structuur ontbreekt totaal in het werk en dit is een zeer groot minpunt. Desalniettemin moet wel toegegeven worden dat het werk zeer mooie (kleuren)foto's bevat. Vooral de foto's van de glasramen in de oude kapel van Sterbos zijn pareltjes. Maar enerzijds had J. Cuyvers misschien wat matiger en selectiever mogen zijn in verband met het uitgebreide fotomateriaal en de vele afbeeldingen, anderzijds getuigt de plaatsing van de foto's van weinig redactioneel inzicht. Het gebruik van illustratiemateriaal, hoe mooi het ook is, moet immers altijd functioneel zijn. Indien het dit niet is, moet het simpelweg weggelaten worden of desnoods in bijlage geplaatst worden. Hetzelfde geldt trouwens voor de vele weetjes die J. Cuyvers in kadertjes her en der in het werk heeft geplaatst. Misschien is het allemaal wel leuk om weten, daarom zijn het dan ook weetjes, maar ook zij moeten functioneel zijn in het geheel. Als dit niet het geval is, dan leidt het de lezer alleen maar af.

Over deze brochure valt eerlijk gezegd niet veel positiefs te vertellen. Redactioneel is het zeer slordig, inhoudelijk is het onoverzichtelijk en elke vorm van bronnenverwijzing ontbreekt, hetgeen voor een studie zoals deze nefast is. Het werk is een samenraapsel van gegevens over Sterbos samen gegoten in een onoverzichtelijk geheel. En dit is spijtig. Het feit dat er nu 'officieel' een geschiedenis van Sterbos is uitgegeven, ontneemt vele heemkundigen die begaan zijn met de geschiedenis van Wuustwezel de moed om dit hiaat in de geschiedschrijving in de toekomst weg te werken. J. Cuyvers blijkt bovendien niet goed op de hoogte van de meest recente geschiedenis van Wuustwezel. In zijn voorwoord schrijft hij immers dat hij ooit gepoogd heeft een heemkundige kring op te richten in Wuustwezel, maar dat deze kring, door het ontbreken van een structuur, maar enkele jaren bestaan heeft. Vele heemkundigen werkzaam in Wesalia II, een heemkundige kring met een duidelijke structuur, een levendige werking en een uitstekend documentatiecentrum, hadden echter het schrijven van deze geschiedenis van Sterbos beter, doortastender en historisch correct kunnen doen.

Voor de geïnteresseerde lezer: het werk *Geschiedenis van Sterbos*, is enkel raadpleegbaar in de openbare bibliotheek van Wuustwezel en Gooreind.

ONS EIGEN HOEKJE!!

Stan Dirven

AANWINSTEN

We kregen weer allerlei materiaal bij:

E. en H. Van der Jonckheyd	Foto's / D.B..
- W. Peeters	Spaarboekje 1905 – 1912
- A. Dictus	Tweedehands computer
- Balemans – Van Meel	D.B. en D.P
	De moderne christelijke kunst
	Dwars door N.L.
	Immigratie te Antwerpen
	Sinterklaas legende en volksgebruiken
	800 Jaar kerk en toren
	De slavenboeken
- F. Dirven	Ons landje vroeger en nu.
- Ster van David	Ons volk ontwaakt: 1911-1912 / 1918 -1919
	De eucharistie in de kerk
	Te Deus Laudamus 4 eeuwen Capucijnen
	Monniken in de Kempen
	Christelijke kunst I , II , III
	Naar Rome met Bond H. HART
- M. Janssens	1 jaargang van "In de POLDER"
- L. Rombouts	De bestrijders van het vuur
- J. De Meester	De ghuldene roos JG: 1968
- N. Wouters	Allerlei: D.B., D..P., Geboortekaartjes,...
- Mev. Vorlat/ V. Liesdonck/ A.Gabriëls	D.P. en/of D.B.
- W. Stroop	Naar den Congo
- G. Scheipers	Het oude land van Aarschot
- L. Van Bergen	Kuningas
	Moeder had geluk
	4 oude kookboekjes
	Het verkeersreglement 1951
	Eerste, Plechtige communie pr;/ D.B; D.P

Volle doos doodsprentjes → onbekende schenker

- G. Bosschaerts	Bonte bende ; Het moeilijk begin
	De linten uit het haar
- E. Herrijgers	Beschrijving v/d Vrije Heerlijkheid van
	Etten, Leur, Sprundel

AANKOPEN

- Nieuwjaarsbrieven van 1746 tot nu
- 150 jaar Zundert en V. Van Gogh
- Vrouwen in Begga's Hof
- Er zijn tenslotte grenzen
- Het weldoenerskerkhof van Rijsbergen
- Parochie en kerk van Rijsbergen
- De Heren van Baarle Nassau
- Op verhaal komen
- Je stamboom, je familiegeschiedenis
- Dag jij
- Het grote opa –boek
- Liber memorialis
    - 't Hoogste goed
    - Samuel Peck - 4 teksten van toneelstukken→ vroeger opgevoerd
    - IJzeren Hein
    - Gij zult niet doden

26 APRIL 2009

ERFGOEDDAG

Uit Vriendschap!?

STAN DIRVEN

Vriendschap

Vriendschap doet ons denken aan een relatie die in hoofdzaak een emotionele affectie heeft. Daarbij zijn vrienden personen die zowat 'alles' voor elkaar zouden doen. Niet omwille van eigenbelang, maar wel uit genegenheid voor elkaar als 'vrienden'. Echte vrienden staan tegenover elkaar als gelijken. De vriendschap die men voelt is wederkerig.

Op zondag 26 april is het erfgoeddag. Het thema van deze dag is "UIT VRIEND-SCHAP". Op 't eerste zicht lijkt dit onderwerp een alles behalve interessant thema. Maar als je er dieper over gaat nadenken, vind je vele zaken waarbij vriendschap een belangrijke rol speelt. Die belangrijke rol willen wij voorstellen op de erfgoeddag. Wij vragen daarvoor wel de medewerking van andere Wuustwezelse verenigingen. Wie aansluit bij een vereniging zal daar vriendschap ondervinden. Wie deelneemt aan de activiteiten zal de vriendschap onder de leden ondervinden. Daar rond willen wij de tentoonstelling opbouwen.
Ons voorstel: Als heemkundige kring vragen wij aan de geïnteresseerde verenigingen een aantal interessante (groeps)foto's (liefst al wat oudere)op te zoeken uit hun werking. Bezorg die foto's aan het bestuur van WESALIA II. Zij kiezen daaruit een

aantal foto's en laten die vergroten op A3 of A4 formaat om ze dan ten toon te stellen. Je krijgt natuurlijk alle foto's terug.
Misschien heeft uw vereniging een uitgebreide verzameling dia's over de werking. Ook daarvan kan je een mooie montage maken over vriendschap in uw vereniging. En welke vereniging beschikt er over een videofilm(en) van hun activiteiten? Zeer interessante documentatie.
Misschien zijn er al verenigingen die een montage over hun werking op computer hebben staan.. Daarvan kunnen stukken getoond worden.

We kunnen u al tonen:
Een videoband met de laatste fietszoektocht van de Knappe Durvers.
Knappe Durvers aan het werk
Klasgenoten met Ann Peeters
Chiro- jongens op bivak
Met De C.M. naar Wodecq, naar Zwitserland
Lourdesbedevaarten
Oud-voetballers van Wuustwezel
Viering 100-jarigen
Viering gouden, diamanten bruiloften
....
We dachten nog aan de bejaarden die op reis gaan, carnaval vieren...
Onze toneelgezelschappen
Klasfoto's → diezelfde personen 50, 60, ...jarigen
Zandbergrun, 1 mei viering, processie,
Gildefeesten, teerfeesten L.G., K.V.L.V., K.W.B. , K.A.V.,...
Onze motocrossers, onze wielrenners,
Met de huifkar op stap door Wuustwezel
Sportfeest, veldloop, ...

Met een beetje goede wil, met een beetje inzet, met deel te nemen ...
wordt de erfgoeddag 2009 een echte VRIENSCHAPSDAG!!!

Verenigingen, personen, die hun steentje willen bijdragen ... komen best even langs tijdens openingsuren van WESALIA II. We kunnen dan afspraken maken.

VERNIEUWIING LIDMAATSCHAP

Heel wat leden hebben hun bijdrage reeds betaald. Heel wat leden hebben ons hun gegevens doorgemaild. Zij ontvangen nu het eerste ledentijdschrift van jaargang 10. Er zijn ook nog heel wat oud-leden die hun bijdrage "waarschijnlijk" vergaten over te schrijven. Voor hen herhalen wij de nodige gegevens:
Lidmaatschapsbijdrage: U hebt de keuze tussen:
Gewoon lid: U betaalt €10; steunend lid: U betaalt: € 15; erelid: U betaalt € 25
De ledenbladen worden in de gemeente door het bestuur rondgedragen.
Leden buiten de gemeente betalen € 5 bij voor verzendingskosten.

Ledenbijdrage te betalen op Rekeningnr 979-3527235- 29 van Davidsfonds Wuustwezel.

HARTELIJK WELKOM !!!

ONZE LEDENADMINISTRATIE

Wij willen onze ledenadministratie volledig op computer hebben staan. Om dit te kunnen verwezenlijken vragen wij aan onze leden ons volgende gegevens te bezorgen:

WESALIA II
Heemkundige kring Wuustwezel

VOORNAAM:

FAMILIENAAM:

ADRES: STRAAT EN NR.

POSTNUMMER: **GEMEENTE:**

TELEFOONNUMMER:

G.S.M.- NUMMER:

E-MAIL ADRES:

Bezorg uw gegevens op documentatiecentrum, per brief, telefoon, gsm of E-mail.

WESALIA II
Heemkundige kring Wuustwezel
Gasthuisdreef 6 c
2990 Wuustwezel

Tel: 03/ 663 57 03
E-mail: WESALIA2@belgacom.net
Website: www.heemkundewuustwezel.be

Stan Dirven

DRIEMAANDELIJKS LEDENBLAD

JAARGANG: 10 NR. 1

Verantwoordelijke uitgever:
HEEMKUNDIGE KRING WESALIA II
p/a Stan Dirven
Gemeentepark 14 2990 Wuustwezel